

BIBL:
HUNGARICA
RALENSIS.

UNIVERSITÄT
MAGDEBURG

1.
2
3
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
18
19
20
21
22
23

Scripta publica Vitel. 1768

1. Bose, A. J.: differentia 1768
2. Hiller, J. F.: de cautionibus 1770
- 3/4. Tempel, J. C.: monumenta 1781/2
5. Boehmer, J. R.: Species 1788
- 6, 12. " " de plantis 1. 2. 1789/90
- " " Dispositio "
8. Leonhardi, J. F.: Commentatio 1790
9. Poschwitz, J. F. D.: Semiologia "
11. Nuernberger, C. F.: apoplexia "
13. " " criteria "
14. " " de militibus 1793
- 15-17. Schlausner, J. F.: Observationum p. 2-4.
18. Titius, S. K.: Interpretatio 1796-98
- " " 1797
- 19-21. Schlausner, J. F.: Sylloges p. 1. 2. 3. 1799-
20. Kreyzig, F. L.: Observationes 1801
22. " " peripneumonia "
- 23/4. Ermel, J. S.: Acta (Monumenta) 1800/01

Scripta publica Lipsiensia 1622-1799

41. Quitschreiber, G.: praecepta. Jenae 1606
42. Weigel, E.: Methodus " 1673
43. Meditatio natalitia " 1735
44. Cellarius, L. F.: Quaestiones. " 1776
45. Schwarz, G.: prolegomena. Rintelii 1771
46. Quistorp, J. N.: Lutheranismus. 1704
47. Dannhauer, J. K.: Colluvies 1665

Aug VI 216

(1)

Scripta publica Vitel. 1768

1. Bose, Ad. J.: differentia 1768
 2. Hillis, J. G.: de cautionibus 1770
 3/4. Tempel, J. C.: monumenta 1781/2
 5. Boehmer, J. R.: Species 1788
 6, 12. " " de plantis 1.2. 1789/90
 7. " " Dispositio "
 8. Leonhardi, J. G.: Commentatio 1790
 9. Poschwitz, J. F. D.: Lemnologia
 10/11. Nuernberger, C. F.: apoplexia "
 13. " " criteria "
 14. " " de militibus 1793
 15-17. Stihlmann, J. F.: Observationum p. 2-4. 1796-98
 18. Titius, S. K.: Interpretatio 1797
 19-21. Stihlmann, J. F.: Sylloges p. 1.2.3. 1799-
 21. Kreyzig, F. L.: Observationes 1801
 22a. " " peripneumonia "
 23/4. Ermel, J. S.: Acta (Monumenta) 1800/01

Scripta publica Lipsiensia 1622-1799

25. Hermann, Z.: Eubolopropologia 1622
 26. Calovius, A.: loci 1670
 27. De Rom. ecclesia 2. 1768
 28. Scharfenberg, J. S.: de consensu 1780
 29-36. Erasmus: Autographa 20, 21, 23, 25-29. 1795-99

Scripta publ. variarum Academicarum.

- 36a. Stahl, D.: Positiones. Trif. 1619
 36b. " " Duodenarius " 1620
 37. Neander, G. G.: Παράρτημα " 1621
 38. " Chr.: Progr. 1622
 39. Catalogus praelectionum Hal. 1769
 40. Mejer, Gerh.: laborum Hamb. 1697

41. Quitschreiber, G. G.: praecpta Jenae 1606
 42. Weigel, E.: Methodus " 1673
 43. Meditatio natalitia " 1735
 44. Cellarius, L. F.: Quaestiones. " 1776
 45. Schwarz, G.: prolegomena Rintelii 1771
 46. Quistorp, J. N.: Lutheranismus. 1704
 47. Dannebauer, J. K.: Colluvies 1665

Aug VI 1816

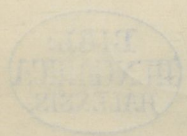
(11)

(101)

in: Off. - 22

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

91
22

1770
2

DE
CAUTIONIBVS QVIBVSDAM
IN
ALLEGORIIS EXPLICANDIS

PRAESIDE
IOANNE FRIDERICO HILLERO
PROF. ELOQ. P. O. ATQVE ALVMNOR. ELECTOR
EPHORO

DIE III. APRILIS A. R. S. MDCCLXX
IN AVDITORIO MAIORI
HH. CC

DISPVTABIT
RESPONSVRVS AVCTOR
IOANNES CHRISTIANVS REINWALDIVS
DRESDENSIS

WITTENBERGAE
LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII
ACADEMIAE A TYPIS

SENATVS
IN SAXONIA SACRA SVMMI
PRAESIDI
EXCELLENTISSIMO
PROPRAESIDI
PERILLVSTRI
EIVSDEMQUE
COLLEGI SPLENDIDISSIMI
CONSILIARIS ATQVE ASSESSORIBVS
VIRIS
SVMME VENERABILIBVS ILLVSTRIBVS
CONSULTISSIMIS AMPLISSIMISQVE

HANC

OPELLAM ACADEMICAM

PRISCA FIDE AC PIETATE

D. D. D.

RESPONDENS

DOMINI INDVLGENTISSIMI
PATRONI SANCTISSIME
OBSERVANDI

 Quoties *VESTRA* in me beneficia mecum
reputo, reputo autem saepius, sine quibus
omni parentum priuatus ope, medium relinquere stu-
diorum cursum debuisssem, toties pietate singulari per-
fundor, *VESTRA* que de me promerita summa prae-
dicatione extollo. Qua ductus religione, nihil magis in-
notis habui, quam ne munera *VESTRA* apud homi-
nem

*nem indignum ingratumque collocata viderentur, sed
diligentia ac uirtute mentis bonae significationem da-
rem. Eodem consilio hoc Specimen Academicum ue-
nerabundus VOBIS subüicio, persuasissimus, magnis
hominibus uilia quoque dona non displicere, ex animi
integritate si proficiantur. Simul infimis peto pre-
cibus, ut copiam mihi solemnem explorationis faciatis,
ubi rationem bonorum, mihi tributorum, reddam. Cu-
ius beneficentiae memoria sicut nunquam ex animo
meo delebitur, sic Deum supplicibus rogabo precibus,
ut VOS, qui ad gubernacula Saxonicae nauis sedetis,
tam feliciter cursum dirigere iubeat, quo, inter omnes
temporum fluctus, remis uelis in portum perueniatis*

TANTIS NOMINIBVS

*addictissimus
Ioannes Christianus Reinwaldius*

§. I.

 Perlegenti mihi praestantissimum Winckelmanni librum, qui inferibitur tentamen allegoriae, praesertim in artis usum, tantum fuit uoluptatis allatum, quantum bonae frugis ex eo percepi. Scriptor quidem ille eo nobis consilio librum composuisse uidetur, animos eorum, quibus plura de ea nosse haud contigit, ut accuratiore atque uberiori notitia, e monumentis antiquis, lectione copiosissima conquisitis, imbueret, totamque rem in ampliorem usum uerteret. Itaque omnia, quae de eiusdem origine, natura, diuisione, dotibus fontibusque, unde allegoriae petitae sint, atque in posterum petendae, tradit, excellentis ingenii magnitudine multaque doctrina referta, exemplis comprobat luculentissimis. Mihi quidem huius praestantissimi doctoris disciplina latius patere uidebatur, atque ad ipsum codicem sacrum, allegoriis confertum, in antiqui maxime foederis tabulis, magno cum fructu transferenda. Iam Glassius, immortalibus meritis de frugifera monumenta diuina explicandi ratione florentissimus, in hoc campo fuit amplissimo versatus. Plura tamen sequens tulit aetas, ad eius praecepta locupletanda, exemplisque illustranda insignioribus.

ribus. Longum foret, cuncta pluribus persequi. angustiores enim sunt, ut fortunarum mearum, sic huius opellae termini, quam ut copiam tantam capere possint. Quapropter cautiones modo quasdam proponam, quibus interpretatio allegoriae conformetur. Illis enim uiuimus temporibus, quibus alii quaerunt allegorias ubique, alii literam nimis premunt, ubi fuerant altiora cogitanda. Nos mediam tenebimus uiam, quamuis facile fiat, ut ad hos scopulos nauem affligas

§. II.

Est allegoria in uocibus ualde ambiguis, magis tamen in scriptis nouorum hominum, quam ueterum. Latissime patet ille significatus, quo omnia, quae per signa traduntur, comprehendit, et sic significationem idearum per imagines declarat. Ita codex facer per allegoriam mortem somni pingit simulacro, prisca uero monumenta rosam proponunt effigiem mortis acerbae, secundum illud Aufonii: ^{a)}

*Quam longa una dies, aetas tam longa rosarum,
quas pubescentes iuncta senecta premit.*

Interdum uero etiam est modus orationis, aliud uerbis, sententia ostendens aliud. Quam uocis potestatem ipsa eius origo nobis in mentem reuocat, ab Heraclito, in Allegoriis Homericis, ^{b)} erudito libello atque elegante, explanata. Satis enim Fabricius ^{c)} ostendit, non Heraclidi Pontico hanc operam tribuendam, quod in codicibus legitur Heraclitus, multosque scriptores laudat, Heraclide Pontico iuniores. Sic uero Heraclitus, quisquis tandem ille fuerit: *ὁ δὲ ἄλλα μὲν ἀγορεύων τρέπτος,*

^{a)} Eid. XIV.

^{b)} pag. 412. ed. Opusculorum mythologicorum Galei.

^{c)} in Bibliotheca Graeca, L. I. c. 22. §. 2.

πος, ἔτερον δὲ ὧν λέγει σημαίων, ἐπωνύμως ἀλληγορεῖα καλεῖται. Atque hunc uocis intellectum tanto studiosius retinuit Heraclius, quod omnem nauauit operam, ut Homerum ab impietatis crimine liberaret. Quicquid igitur poeta cecinit, Deorum maiestati inimicum, in eo negat verbis inhaerendum, atque ex intima philosophia abditam eius disciplinam hauriendam. Ut unum exempli causa asseram, subtiliter obtinet, ^{d)} solem esse Apollinem, atque Apollinem solem. Quam allegoriae uim Rhetores quoque in animo habuerunt, quando uocant eandem troporum, in primisque metaphorae per integram sententiam continuationem. Tunc enim aliud dicitur proprie, aliud improprie. Huc referas diuino Salomonis ingenio descriptam senectutis molestiam. ^{e)} Sed haec allegoriae significatio rursus modo laxior est, modo angustior, ab S. V. Ernesti illustrata, in nuper edita narratione critica, de interpretatione prophetiarum Messianarum in ecclesia Christiana. ^{f)} Si capitur uox angustius, a theoria distinguitur. Sicut enim *Θεωρία* ad interpretationes pertinet, quae res in sensu incurrentes ad ea, quae non cadunt in sensum, res praecipue diuinas, ingenio traducunt atque arte, sic allegoria sensum mysticum continet omnem, quo de consilio Spiritus S. per figuram quandam res, Christo coniunctae, exprimuntur, uelut, quando Messias Dauidis appellatur nomine, eiusque effigie depingitur. Sed Origenes postea fines posuit ampliores uocabulo, ut *Θεωρίαν* includeret. Nos, pro ratione instituti, proprietatem uocis, ex ipsa notatione, cum scriptoribus antiquioribus tuebimur, ingenii remouentes commenta, quae temporibus omnibus tantum detrimenti importarunt. Eadem mente diuidimus allegoriam in perfectam atque imperfectam. Illa addit explicationem, haec omitit. Perfectam continent parabolae non nullae, quae auctorem

A 3

habent

^{d)} pag. 416. seq.^{e)} Eccl. cap. XII.^{f)} pag. 6. seq.

habent Sospitatorem optimum, quaeque quo ualeant, ipsa eius docet explicatio. In memoriam uenit illa de uinea, eiusque herede repudiato, proposita Matth. XXI. 33. seqq. Ibi rotius orationis summa v. 42 sqq. indicatur, Christusque se heredem comprobat, ab Iudaeis nefarie repulsum. Imperfectam reperies allegoriam Matth. XIII. 44. sqq. Hic seruator doctrinam, ab se traditam, cum thesauro confert recondito, studiumque illam discendi fideque stabili seruandi cum hominis cupiditate, emendi agrum, ubi ille abditus lateat. Sed haec explicatio inuestiganda nobis est, ab ipso doctore diuino non supeditata. Miramur merito Dei benignitatem, qua pleraeque allegoriae, quas diuina monumenta adhibent, perfectae reperiuntur, ut mox dilucide exponatur, quod fuerat antea similitudine quadam tectum

§. III.

Multos quidem fore non dubito, qui hoc loco de allegoriae historia quaedam commemoranda putent. Sed satis iam huic desiderio a Winckelmanno, supra laudato, factum est, qui concinnam per omnia tempora descriptionem praemuniuit. In controuersias, de allegoriae notione ultro citroque agitata, cum omnem curam cogitationemque contulerit Vossius, de his ut diceremus, necesse non habuimus. Neque laborauimus de uirtute allegoriae multiplice. Hanc enim Bergerus, immortalis laude florentissimus, pro doctrina lectissima, pluribus perquisiuit, in Disputationibus de ui allegorica. Nam cum similitudinibus animus capiatur mirifice, atque allegoriae plurimae e metaphora nascantur, mirandum non est, eas in docendo, conciliando, permouendo plurimum valere, quam ob rem fuerunt antiquitus, in oriente praesertim, frequentatae, indeque in Graeciam Latiumque translatae. Alia huic libello
mens

mens est, qui cautiones nonnullas suppeditabit, quas interpretes teneat. Quae quam necessariae sint, quotidie magis apparet. Nam quo diligentius sensus, quem literalem uocant, inuestigatur, eo plures expelluntur allegoriae, quas superiora tempora nimis cumularunt, in veteris maxime instrumenti tabulis et uaticinationibus. Verissimum enimprehenditur illud, quod Spencerus de Legg. Hebr. ritualibus in proleg. c. IV. pag. 27 profiteretur: *Potui quidem inscitiam meam speciosis coniecturis, aut fictis allegoriis quandoque simulare: at longe praestat ingenue fateri, nonnulla in Dei lege captum meum excedere, quam legis tam sanctae maiestatem coniecturis audacibus uiolare, aut uulgares Mosis interpretes imitari, qui circa legis alicuius causam haerentes, allegoriarum fumum lectoribus offundere solent, ut quouis pacto se expediant.* Campum quidem ingredimur, ampliorem multo, quam huius instituti capiant angustiae. Quapropter multa forsitan deerunt, quae futuri temporis diligentia addet, quam praestantia acuet argumenti, accessionibus multis locupletandi

§. IV.

Itaque ad propositum nos accingamus, et quasdam in allegoriae usu adhibendas cautiones exponamus. ~~Ita~~ primum omnium in allegorias, quae historiis asperguntur, inquirere necesse ducimus. Tantum enim a mente historici abest, ut, quae de rebus gestis tradit, per allegorias intelligi uelit, ut ea studeat ratione maxime perspicua ac dilucida narrare. Haec est illa pura et illustris breuitas, qua nihil Cicero dulcius in historia iudicat, Caesarisque commentariis illustrat. ^{s)} Sed Flori displicent ampullae, quae res non tam ornant, quam vehementer obscurant. Quo diligentius cauet interpretes, ne aucto-

^{s)} in Bruto c. 75.

auctores rerum gestarum per contortas allegorias deprauet. Sed
 eiusmodi expositiones, sicut alios grauissimos locos, ita crea-
 tionis commemorationem et Christi miraculorum mirum in
 modum perturbant. Constat inter omnes, quantum Cartesius,
 Burnetus, Whistonus ab litera Mosi recesserint, aliosque in
 fraudem confimulantes induxerint. Quoniam enim tam breue
 temporis interuallum non uidebatur tanto operi praestando
 sufficere, et Moses, ad Iudaeorum caprum, imaginibus dedi-
 tum, dicendi genus accommodasse censebatur, religioni sibi
 non duxerunt, quocumque uellent, ab Mose dicta rapere. Sed
 quam clara Moses ratione diem definiit, ut dubitare de propria
 uocis potestate non liceat. Eandem rem firmat Sabbati insti-
 tutum, cuius ratio fuit toties inculcata, e quiete diuina die se-
 ptimo ducta. Non minore fuit libidine tractatum illud, quod
 de crimine ultimorum parentum Moses memoriae prodidit.
 Duce enim Philone, Origenes more suo hic multum sibi sum-
 psit audaciae. Sed longius sunt postea progressi, ut praecipuos
 afferam, Thomas Burnetus, Balthasar Beckerus, Cornelius
 Agrippa. Omnes uero temeritate Hadrianus Beuerlandus supera-
 uit. Qui quidem longe modestius sensissent, si Mosi consilium,
 origines rerum posteris transcendendi, ipsorumque uirum diuini-
 tis inspicendum in N. T. interpretationes contulissent, spretis
 circulatoribus leuioribus, quas accuratior rei consideratio fa-
 cile dissipat. At, haec incepta mitius tuleris machina-
 tionibus eorum, qui simplices N. Foederis expositiones de
 miraculis in allegorias, non raro pueriles, conuerterunt. In his
 Woolstonus, praeter alios, numerandus est, cuius uitam et scripta
 Woogius V. Cl. ex instituto persequitur. Beatus autem Ioecherus
 examen instituit paralogismorum eius de miraculis Christi. Hic
 iure uituperauit, quod in dissertationibus de miraculis Iesu, prodig-
 ia, a Christo edita, mystice atque allegorice accipienda, statuit.
 Quod si quis *αφελειν* seu simplicitatem summam secum repu-
 tat,

tionem, mensa docet Isiaca, hominum quidem doctissimorum studiis perquisita, sed necdum ad liquidum plane perducta. Doctori autem sano idem semper propositum, atque Senecae est, si fieri posset, quid sentiam, ostendere, quam loqui malle. ¹⁾ Alioquin accidit ei, quod Heraclito *στυγερόν* seu tenebroso, qui, quoniam, quid diceret, intelligi noluit, fuit a multis omisus

Clarus ob obscuram linguam magis inter inanes,

Quamde graues inter Graios, qui uera requirunt. ²⁾

Itaque saepe numero miratus sum, quid sit, quod hodieque in formula institutae S. coenae allegoria multis latere uideatur, a consilio Christi aliena, sacramento, religiosissime seruando, fidem nostram confirmandi. Nec Socini schola me erroris societate facile delinier, quae manifestam dictis de Christi satisfactione ac merito fraudem facit. Quis enim per sanguinem Iesu uitam illius sanctissimam, per redemptionem exempli grauitatem, per lauacionem sanguinis imitationem uirtutum, intelliget. Neque tamen omnem allegoriae usum in disciplina tradenda negamus ideo, eam potius admittimus nonnunquam, sed alia facie considerandam. Nam, quod egregie Quintilianus ³⁾ praecipit, quae bene translata sunt, propria dici solent, etiam de allegoriis ualet. Hae enim, si fuerint usu tritae, nil obsunt perspicuae rationi, quod ab omnibus haud difficulter percipiuntur, illis ab ineunte aetate assuefactis. Sic Christus se lumen uocat mundi. Quis autem tam tardi ingenii, qui non, sicut lux tenebras pellat, ita Christum doctrinas nobis obscuras reddere notas, perspiciat. Nec diu laborandum Iudaeis fuit, cur Seruator dicatur omnes illustrare homines. Nouerant enim ex ipso uitae usu, illustrare idem esse, ac docere. Inde ratio redditur, cur Christus allegoriis saepe usus sit. In more enim fuit Orientis populorum situm, ut imagines in doctrinis proferendis adhererent. Itaque Christus ad hominum se captum accommodans, parabolas

¹⁾ ep. 75.

²⁾ Lucret. l. v. 640. sq.

³⁾ Lib. VIII. 2.

las saepe tralatitias usurpauit, ut his deliniti, animum magis ad-
 uerterent. Istud sane uecordia accidit gentis obfirmatae, ut ad
 sapientiam diuinam non coeci modo reperirentur, sed ad ea
 ipsa etiam, quae aliqua ex parte cerni uidebantur, hebetes at-
 que obtusi. Amicos autem discendi cupidos, sicut ex Ioanne
 pater, dilucida instituit ratione, nec frequentauit allegorias, nisi
 prius explanatas. Tunc enim sunt ad docendum fructuosae,
 quod tantum lumen afferunt rebus, quanta iucunditate alios
 permulcent. Inprimis ornant descriptiones, et sublimitatem
 conciliant orationi. Composite Longinus ^{m)} ἐν ταῖς διαγραφαῖς
 διη ἀλλότι ἔτος κατασημαντικόν, ὡς οἱ συνεχῆς ἡσ) ἐπαλληλικοί τρόποι.
 Quod ut in oculos incurrat, Xenophontis ostendit imaginem
 corporis humani, praecipueque Platonis. Is caput arcem dicit,
 collum isthmum, cor fasciculum venarum, et fontem sanguinis,
 celeriter circumfluentis. Lege cetera, et Ciceronem de natura
 Deorum ⁿ⁾ compara, ubi totam hominis fabricationem, omnis-
 que humanae naturae figuram atque perfectionem in conspe-
 ctum, pulcherrime admittis allegoriis, producit. Idem tenet ar-
 tificium dicendi sanctior codex, in describendis maxime uirtu-
 tibus ac uitiis, cuius in euphemismis castitas me rapuit in sui
 admirationem, quam cum non intelligerent interpretes, allego-
 riam sanam corruperunt. Monet Salomo ^{o)} ut sapientiae dedi-
 tus adulterium fugiat, matrimonii legitimi dulcedine contentus.
 Bibe aquas e cisterna tua, sic fontes tui scatebunt foras uicatim,
 fruere uxore, amabili cerua, uenustaque dama. Quid ad hanc
 elegantiam addi potest, quam Schultensii commentarius ex Ara-
 bum copiis sic amplificat, ut non possis eorum ingenium non
 spernere, haec qui ad sapientiam retulerunt, ac liberalitatem,
 pudore nescio quo permoti

R 2

§. VI.

^{m)} de sublim. Sect. 32.

ⁿ⁾ Lib. II. 54. seq.

^{o)} Prou. V. 15. seq.

§. VI.

Sicut autem difficiliores sumus in admittendis allegoriis, ubi praecepta reperiuntur institutaque, sic uaticinationes iis abundare, sponte atque ulro largimur. Neque enim vates modo euenta in sensu incurrentibus adumbrant iinaginibus, ut Ieremias ipso cultu suo miserias exilii prae se tulit, sed etiam grandi sublimitate dicendi res in lucem aspectumque proferunt. De quorum phantasiis illud merito praedicaris ¹⁾ *ἂ λέγουσι, ὅτι ἐν-θουσιασμοῦ καὶ πάθους βλέπειν δοιοῦσι, καὶ ὅπ' ὅψιν τιθεῖται τοῖς ἀκούουσι*, quae dicunt, diuino quodam impetu animique commotione agitati cernere uidentur, atque auditoribus ob oculos ponere. Iidem uim oratoriae phantasiae atque poeticae copulant, ut res perspicuas faciant, hominesque percellant. Itaque singulari lingua, eademque symbolica carmina concipiunt, quae nec dum satis peruestigata uidentur, prout eius dignitas atque utilitas meretur. Vno sumus exemplo contenti, commemorabili illo quidem. Si disturbanceones canunt urbium prophetae, Deum dicunt in nubibus uenire, obscurari coelum, tremere terram, maria fluctibus iactari, ne plures cumulem terrores. Elocis quam plurimis unum liceat Esaiam, summum huius granditatis exemplum, collaudare, ubi Babelis excidium canit magnifice. ²⁾ Aduentat Ioua, ideo omnes uirorum manus resoluunt, et animi remollescent, parturientium ritu lugentes. Stellae et sidera non micabunt suo lumine, in ortu sol caligabit, neque luna sua luce splendet. Quin et coelum ipsum tremefaciam, ipsaque tellus suo conuelleretur loco. Talium sunt immemores allegoriarum, qui in Christi uaticinationibus, de Hierosolymis uastandis, statim de supremi diei conuersionibus cogitant. Alio nos uocat ipsius seruatoris affirmatio, ³⁾ hoc uobis certo dico, esse quosdam eorum, qui hic adsint, qui non prius mortem sentient,

¹⁾ de sublim. Sect. 15.

²⁾ c. XIII. §. seq.

³⁾ Matth. XVI. 28.

sentient, quam uideant filium hominis uenientem in regno suo. Discimus inde, quid sit *yeved* in dicto Christi consimili *) non prius praeteribit haec aetas, quam fiant omnia. Sed Graeuus sententiam dicat. *) *Verte aetatem, non generationem, ut uulgo. Qui error passim obuius in sacrarum literarum interpretibus. Horatio est aeuum, cui Nestor perhibetur senex, ter aeuo functus. Est igitur spatium, quod a natali pertinet ad tempus, generationi aptum, quod circumscribunt triginta annis.* Itaque summopere cauendum, ne scripto nimis adhaereamus, allegoria praetermissa, quae cum saepe soleat res exaggerare, uel deminuere, hic quoque cauto opus est. Secus multa ad nouum redigemus testamentum, quae tempora, exilium secuta Babylonicum, attingunt. Verum manum de tabula. Illud tamen silentio praeterire non possum, vehementer peccari, quando statim conuertatur animus in allegoriis ad res a sensibus remotas, ubi rerum terrestrium designatio est inpromptu. Hic, quid mihi modestiam in uaticinationibus exponendis inprimis inculcarit, afferam. In Iacobi de Iuda diuinatione haec leguntur **) *viti asinum alligabit, nobiliorique viti asinae pullum suae. Quae quo pertinerent, primum uolui e Calouio Bibl. Illustr. ad h. l. cognoscere. Sed me ad Lutherum dimisit, sic uerba declarantem. In opulentia regni Christi, etiam asini et pulli asinae comedent uuas, et bibent uinum, et inebriabuntur, spiritali nempe ebrietate.* Hic iubemur dicere: *ego, salute animarum cogente, uolo ligari ad uitem, ut pullus. Bin ein armer Esel, ich esse aber gern gute Trauben, trink auch gerne guten Wein.* Nolo plura, immortalibus Lutheri meritis condonanda. Faciliorem apertioemque mihi uiam Bochartus monstrauit **) *circa haec loca fuit uallis, Sorek, unde uites illae eximiae, de quibus Gen. XLIX. 11.* Praesignificatur igitur Iudae fertilitas uinea

B 3

nea

*) Luc. XXI. 32.

*) Lect. Hesiod. p. 21.

**) Gen. XLIX. 11.

**) Hieroz. P. I. Lib. III. c. 4.

nearum, uinique abundantia. E quibus animaduerti, quantum profit allegoriis interpretandis notitia Palaestinae, cuius e conditione sunt quam plurimae sumptae. Multum sane laudis deportauit. Bachiene*) quod data quauis occasione hoc egit, sicut uel unicus de uinetis terrae sanctae locus, infra notatus, comprobatur.

§. VII.

A uero allegorias interpretandi modo multi aberrant, quod eas, quas mixtas dixerimus, non satis diligenter ponderant. Mixtae sunt formae allegoriae perfectae, quae, quae *regum* fuerant dicta, uerbis confestim propriis enodantur. Innumerae extant in prouerbis Salomonis loci, ubi planius statim explicantur uoces, quae migrarant in alienum. Dehortatur rex sapientissimus ab adulterii libidine, metu iustitiae Dei punientis. Suis ipse confcleratus criminibus capitur, funibusque peccati irretitusprehenditur. Quorsum haec ab animantium captura ducta allegoria. Lege, quae mox sequuntur. Ille morietur, quod disciplinam spernit. ²⁾ Pari modo Paulus, quid agat, sine mora prodit apertius ³⁾ ferias celebremus, non improbitatis malitiaeque fermento, sed sinceritatis ueritatisque panibus infermentatis. Nonnunquam tamen allegoriarum uis longius repetenda, et, quae in V. T. sunt allegorice pronuntiata, e noui propriis uerbis enucleanda uidentur. Primus salutis nuntius rem ponat in numerato. Christus serpenti caput contriturus dicitur. ⁴⁾ Haec non facile proprie accipiet diligentior codicis lector facti, grauiorem potius sententiam dispiciet. Quam ab Ioanne ⁵⁾ discet clarissime, Christum Diaboli operum destruedorum causa apparuisse. Sic igitur satis constat pollicitationis ultimae

*) in der historischen und geographischen Beschreibung von Palaestina. P. I. p. 401.

²⁾ Prou. V. 22. 23.

⁴⁾ Gen. III. 15.

³⁾ 1. Cor. V. 8.

⁵⁾ ep. I. c. III. 8.

exemplum clementiae ad imitandum. Quae mens quo magis liqueret, illustravit eam imagine quadam, ab usu vulgari sumta. Sicut mulier gaudio, nummo reperto, perfunditur, ita coelum voluptate recreatur insigni, ubi superioris aetatis facinora emendantur. Hic nummus non est parabola cardo, sed gaudium, ideoque parum ille sollicitudinis mouet interpreti follerti. Nec minus in typis prouidendum, ne latius uagetur ingenium, ac minuta quaerat. Hic enim multa pendent ex arbitrio diuino, cuius rationes interiores saepe latent, in praecipuo rei momento defixi. Nihilo tamen secius uiri, sobrio alias iudicio praediti, molestias sibi arduas, lectoribus fastidium, creant. Bochartus ^{h)} in ritu leprae fanandae omnia fuisse mystica probaturus, has rationes init. *Vna quis humanam Christi naturam, morti obnoxiam, altera diuinam adumbravit. Sanguinem, cum aqua mistum, uase fictili excipiebat sacerdos, ut hodieque Christi thesaurum habent fidi pastores in uasis fictilibus.* Ohe, iam fatis est. Vniuersè in legibus diuinis interpretandis modestia satis commendari nequit, quae se ab allegoriis abstinet. Suadet enim prudentia legislatoria, ut leges quam planissime concipiantur, ne norma agendi lubrica et fallax praescribatur. Quid hic sapientiores existiment, Montesquius exprimat, ubi de formulis legum disputat. ⁱ⁾ Legum, inquit, stylus sit naturalis, qui facilius intelligitur artificioso, sit definitus, ut uerba legis in omnibus eisdem notiones efficiant. Nihil igitur hic moliendum, nisi diuinitus instincti uiri nobis praeierint, quorum terminos ingenio migrare, temerarium puto, uerissimeque ab Winckelmanno dictum ^{k)} *man setzt nicht voraus, daß der alten Künstler absicht in einem bild auf lehre und unterricht gegangen, man würde sonst aus der menge auf dem Kasten des Cypselus zu Elis ein ganzes System der moral zu ziehen haben.* Sed obruor copia rerum. Promulsidem promisi. Hanc pono

^{h)} Hieroz. T. II. J. 22.

ⁱ⁾ de spiritu legum, XXIX. 16.

^{k)} p. 18.

VI 216

5. + 24. Juli 2:00

23 = 20

39 = 20

ULB Halle
002 385 52X

3

TR → 20

vd 18

VD 17

04.200 n Bd,

DE
CAUTIONIBVS QVIBVSDAM
IN
ALLEGORIIS EXPLICANDIS

PRAESIDE
IOANNE FRIDERICO HILLERO
PROF. ELOQ. P. O. ATQVE ALVMNOR. ELECTOR
EPHORO
DIE III. APRILIS A. R. S. MDCCLXX
IN AVDITORIO MAIORI
HH. CC
DISPV TABIT
RESPONSVRVS AVCTOR
IOANNES CHRISTIANVS REINWALDIVS
DRESDENSIS

WITTENBERGAE
LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII
ACADEMIAE A TYPIS

